

Reisverslag 2014

IJsland, Nordkapp, St Petersburg

We zijn weer thuis, 116 dagen na ons vertrek half mei.

Twee jaar geleden op onze reis door de UK en Ierland, hebben we regelmatig een verslag rondgestuurd en dat bleek goed te werken: je hoeft bij terugkomst niet veel meer te vertellen. Dat is deze reis niet gelukt: weinig rustdagen en veel rijden (we hebben 15.000 km gereden in 4 maanden, tegen 10.000 km in 6 maanden op onze vorige trip). Maar de voornaamste reden waren de slechte of ontbrekende WIFI-verbindingen. We hebben veel vrij gestaan (75 nachten van de 116). We staan tegenwoordig overal: in steden, dorpen of in de *middle of nowhere* (dan heb je vaak helemaal geen verbinding). Als we wel verbinding konden vinden op campings, *tourist informations*, cafés, dan vaak heel traag of men was juist bezig met onderhoud. We waren allang blij dat we af en toe de mail en bank konden checken. Vaak na eindeloos herstarten, omdat de verbinding steeds maar weer verbroken werd. Daarom besloten we al snel dat we een beknopt verslag met foto's zouden maken na thuiskomst.

De route

Voordat we weggingen stonden er al een aantal dingen vast.

De overtocht naar IJsland was al in december geboekt. Toch bleek pas een week voor de afvaart, dat onze boeking niet in orde was (we waren al onderweg door Denemarken). Achteraf bleek dat de boot zwaar overboekt was. Veel vrachtrailers, campers en caravans gaan mee zonder chauffeur. Een groot deel bleef op de kade staan voor de volgende boot en een ander deel werd nog wel geprobeerd, maar ging net zo snel weer van boord, toen bleek dat er echt geen plaats meer was.

Nordkapp

Ook het bezoek aan St Petersburg was datumgebonden door de benodigde visa. Twee maanden van tevoren begonnen met regelen. Je moet een officiële uitnodiging overleggen van het eerste verblijfadres, in ons geval de camping, met een stempel van de plaatselijke autoriteiten. Dat ging niet in één keer goed. Dan moet je thuis via de computer formulieren invullen en afdrukken. Met dat hele handeltje naar de Russische ambassade in Den Haag. Daar bleek dat je niet meer dan drie maanden van tevoren een visum kunt aanvragen, of we over een paar weken maar terug wilden komen. Uitgelegd dat we 4 maanden op reis gingen en dat St Petersburg aan het eind was gepland. Ok, of we dan maar ter plekke een in het Engels gestelde verklaring wilden schrijven waarin we een en ander uitlegden, dan zou alles goedkomen. Twee dagen voor ons vertrek konden we de visa afhalen. Jan heeft weer een kaart gemaakt met de route.

rood = standplaats — blauw = bezoek

Onze eerste stop was in Lübeck, voornamelijk om het *Stadtarchiv* te bezoeken. Eén van mijn voorouders was daar *Klavierbauer* en Jan wilde nog wat genealogische gegevens checken en aanvullen. Daarna door Denemarken naar Hirthals in het uiterste noorden, voor de boot naar IJsland (drie weken IJsland, inclusief vijf dagen op de boot).

Terug op het Europese vasteland hebben we een lange stop gemaakt in Göteborg, om te wassen en om een musicoloog te bezoeken, die via internet contact had met Jan over de *Tafelklaviere* van Rådecker-Lunau (hij heeft er zelf een; Jan heeft er een pagina over geschreven op de Duitse Wikipedia). Hij wilde alles weten over ons onderzoek in het *Stadtarchiv* en over IJsland. Leuk contact, aardige man. *Tafelklaviere* van Rådecker-Lunau hebben we niet alleen in Göteborg gezien, maar ook in Lübeck (Behnhaus) en Trondheim (Stiftsgården). Daarna via Oslo, het zuidelijke deel van Noorwegen, Bergen, Trondheim, Narvik, Tromsø en Alta naar de Nordkapp. Toen we daar aankwamen, scheen de middernachtzon uitbundig, maar een uur later was hij verdwenen achter de wolken en hebben we twee dagen regen en zeer zware mist gehad. We waren van plan een wandeling te maken naar het echte uiterste puntje van Noorwegen en het Europese continent, Knivskjellodden, alleen te voet bereikbaar, maar het zicht was minder dan 15 meter, dus dat hebben we maar niet gedaan.

Westfjorden

Nordkapp met regen op komst

Zodra we verder gingen, trok de mist op (we zakten door het wolkendek) en verder landinwaarts begon de zon weer te schijnen.

Via Karasjok, Tana Bru en Kirkenes (allemaal nog Noorwegen), naar beneden door Finland naar Tampere en Helsinki. Van daaruit naar het tweede hoogtepunt van onze reis: St Petersburg (IJsland was het eerste hoogtepunt). Dan door de Baltische Staten en Polen (Gdansk) naar Lübeck waar we vier maanden eerder begonnen.

Het weer

We hebben bijzonder mooi weer gehad. Soms was het wat minder.

Toen we aankwamen in IJsland was het grijs en koud. Om de ringweg te bereiken bij Egilsstaðir moesten we over een bergpasje door sneeuw en mist. Een nacht regen in Akureyri, een dag en een nacht regen in Reykjavik. Af en toe een lichte *shower* onderweg. Op de Westfjorden hebben we onze route wat ingekort om 200 km *gravel road* te vermijden en omdat we daar ook in de sneeuw zaten en het grijs, koud en mistig was. Op de boot heen en terug was het ook meestal geen weer voor het zonnedek.

*Reykholtdal, IJsland
warmwaterbronnen*

Maar in Noorwegen werden we vlak onder de poolcirkel op een camping begroet met "Welkom in Afrika". Het is rond die tijd een week boven de 30° C geweest en dat was ook voor de Noren zelf ongekend. Het begon pas weer te regenen toen we in Litouwen waren: in Kaunas en Vilnius enkele dagen regen met onweer en een paar zeer zware wolkbreuken. O ja, ook nog in het begin een zondag regen in Kopenhagen. Verder alleen maar mooi, zonnig en warm.

Strokkur

Middernachtzon

Het meest indrukwekkend was de middernachtzon. Voor het eerst maakten wij daarmee kennis in Raufarhöfn, onze eerste nacht op IJsland. De volgende dag zijn we doorgereden naar Hraunhafnartangi, het noordelijkste puntje van het IJslandse vasteland, nog net niet boven de poolcirkel, maar 3 km eronder. Tussen Mo i Rana (Noorwegen) en Rovaniemi (Finland) waren we wel boven de poolcirkel, maar ook onder de poolcirkel is in juni en een groot deel van juli de middernachtzon goed te merken in deze landen. In Raufarhöfn is Jan daarvoor opgebleven en heeft de zon om een uur of één onder zien gaan. Om twee uur kwam hij weer op, ietsje meer naar rechts. Stralende zon. Hij vond het nodig me daarvoor wakker te maken. Daarna hebben we bijna twee maanden 24 uur per etmaal daglicht gehad, geen schemering, geen ochtendgloren. Onze camper is goed te verduisteren, dus dat was geen probleem. De midzomernachtzon op

21 juni op de boot terug, hebben we gemist door de mist.

In Finland merkten we weer iets van schemering en verder naar het zuiden begon het ook weer donker te worden 's avonds.

Botanische tuinen

Elke zichzelf respecterende stad heeft een botanische tuin. Meestal door vrijwilligers opgezet en dan later overgenomen door de plaatselijke universiteit. Wij mogen deze tuinen graag bezoeken. De tuinen die eruit sprongen waren die in Akureyri, nog niet helemaal in bloei want voor IJslandse begrippen was de zomer nog maar nauwelijks begonnen, en Tromsø.

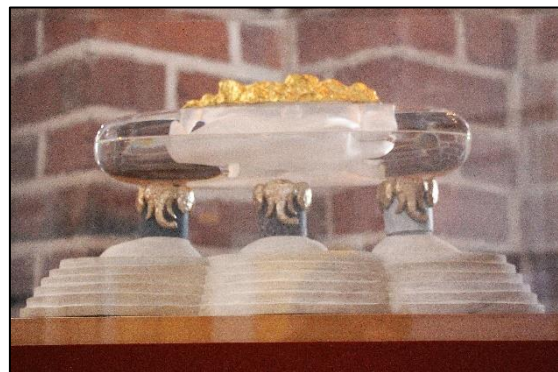

Koninklijke tombe

We zijn in 1973 al eens in Scandinavië geweest (Denemarken, Zweden, Finland), samen met Jan z'n jongere broer.

In Kopenhagen hadden we een mooie plek bij één van de jachthavens, gratis want ze waren nog aan het opstarten en het betalingssysteem deed het nog niet, zo'n 20 minuten fietsen naar het centrum. We hebben daar een paar dagen doorgebracht. Ook Christiana bezocht, de alternatieve republiek in Kopenhagen uit de jaren '70. We konden ons niet meer herinneren of we daar in 1973 geweest zijn, maar nu dus wel.

Daarna naar Fredriksborg, Louisiana (in Humlebæk, museum met mooie beelden-tuin, een soort Kröller-Müller) en Roskilde. In de kathedraal van Roskilde staan de tombes van alle koningen van Denemarken. De huidige koningin Margaretha II heeft al een ontwerp laten maken voor haar tombe, waarvan een model was tentoongesteld, fraai. In Århus nog maar eens naar *Den Gamle by*.

Eefke, nog met zolen

op onverharde wegen, zogenaamde *gravel roads* met wasbord (ribbels ontstaan door het berijden), zeer hobbelig. Dit soort wegen heb je ook heel veel in Rusland en de Baltische Staten. In deze laatste landen zijn de geasfalteerde wegen vaak nog slechter dan de *gravel roads*. In IJsland hebben we 2.500 km gereden, waarvan 1.500 km via de ringweg en andere geasfalteerde wegen, en 1.000 km via onverharde wegen.

Het binnenland is alleen goed te doen met een 4WD (*four wheel drive*). Vaak is toegang met lichtere auto's verboden. Wegen, zelfs *gravel roads*, ontbreken doorgaans. Je moet het doen met auto-sporen en rivieren steek je over op doorwaadbare plaatsen. Niets voor onze camper dus.

We hebben meestal vrij gestaan. Alleen in Mývatn (4 nachten) en in Reykjavik (ook 4 nachten) zijn we naar campings uitgeweken.

Bergschoenen

De heenreis naar IJsland duurde drie dagen. Om de plaatselijke middenstand te spekken, hebben we 9 uur aan de kade gelegen in Þórshavn, Faeröer. De terugtocht werd in twee dagen gedaan. IJsland kent één hoofdweg die het eiland rond gaat, wij hebben tegen de klok in gereden. Grotendeels geasfalteerd, behalve een laatste stukje op weg naar Egilsstaðir, en misschien nog wat stukken die wij gemist hebben. Als je van de hoofdweg afgaat, kom je meestal

Turfboerderij

Solfatarenveld bij Mývatn

Vanwege de beperkte tijd, hebben we de reis door IJsland gedetailleerd voorbereid, om maar niets te missen. Nagenoeg de hele gids met alles rond de ringweg en de kuststreek hebben we kunnen doen: geisers, gletsjers, (dode?) vulkanen, watervallen, warmwaterbronnen, sulfaatvelden, turfboerderijen, kerkjes, museumpjes en grotere musea, de hele mikmak.

Bij Mývatn hebben we lange wandelingen gemaakt. Op de eerste dag begaven mijn bergschoenen het al: de zolen lieten los (Lowa's, helemaal geen slechte schoenen, maar wel 12 jaar oud). Jan heeft ze provisorisch gemaakt met duct tape. In Göteborg kekke cycloamrode schoenen gekocht (op IJsland kon je beneden de 300 euro niet terecht).

Mývatn betekent Muggenmeer en dat hebben we geweten: gigantische wolken muggen. Ze staken niet of nauwelijks, maar kropen wel overal in (neus, oren, mond). We hebben daar 's nachts dankbaar gebruik gemaakt van de klamboe en tijdens het wandelen van de muskietennetjes over onze hoofden. In Noorwegen

Dettifoss

Grábrók

veel in de barre natuur waren (niet veel te doen, dus ook niet veel uit te geven). Duitsland, Denemarken en Zweden ontlieden elkaar niet zo, van wat wij ervan gemerkt hebben.

Het dieptepunt van onze reis was misschien wel Oslo: wij vonden het geen mooie stad, bijna geen straten met gevelwanden, alles even ruim opgezet, zonder afwisseling met intimiteit, wel veel groen. Misschien hebben we de mooie plekken gemist...

Bergen, Trondheim en Tromsø zijn leuke stadjes. Verder alles gezien van de staafkerken (van hout met paalconstructies), de roemruchte poolexpedities, de Sami en het Samische parlement in Karasjok (een tegemoetkoming van de Noorse overheid voor de onderdrukking en achterstelling van het Samische volk) en veel natuur.

In het Beiardal zagen we onze eerste eland de weg oversteken. Halverwege ging zij (het was waarschijnlijk een vrouwtje, geen gewei) toch maar weer terug. Nog een tweede keer in Finland, verder hebben we alleen elanden gezien op verkeersborden. Wel veel rendieren, niet alleen op verkeersborden, maar ook in het echt. Daar moest je af en toe flink voor in de remmen of stoppen om geen slachtpartijen aan te richten.

Op mooie plekken gestaan in de wilde natuur, vaak aan riviertjes en water-valletjes. De mooiste plek was op een parkeerterrein naast een houtzagerij, langs een stille weg vlak bij Kvamsøy aan de Sognefjord. Daar zijn we twee dagen gebleven.

en Finland hebben we nauwelijks last gehad van muggen, alleen in Karasjok nog even en die staken wel.

Onze eerste indruk van Reykjavik was: wow, wat een wereldstad, en dat in deze uithoek! De tweede dag begon je al heel veel te herkennen en de derde dag had je heel Reykjavik wel weer gehad. Maar dat geldt voor alle steden, ook wereldsteden: hoe langer en hoe vaker je ergens bent, des te kleiner het wordt.

Geld

We waren erop voorbereid, maar Noorwegen was wel héél duur. Alles wat wij verbruikten (camping, buskaartjes, eten en drinken in winkels en gelegenheden, toegangsprijzen, overtochten) was daar grofweg twee tot drie keer zo duur als wat we gewend waren of verwachtten. In Finland gingen we terug naar de euro en werden de prijzen weer normaler.

Rusland, de Baltische Staten en Polen waren spotgoedkoop. IJsland was niet goed te beoordelen, omdat we nog veel teerden op voorraden van thuis en we

Samisch parlement, Karasjok

Tunnels

De *gravel roads* op IJsland hebben veel kleine schade gegeven: de achteruitrijcamera defect en Jan heeft diverse keren lampen moeten vervangen. Dat je die dingen heel precies moet plaatsen, merkten we pas in Noorwegen. Daarvoor reden we overdag in het heldere licht van de middernachtzon, geen enkel probleem (we hadden ook overdag de lichten aan, in sommige landen verplicht).

Maar in Noorwegen moesten we voor het eerst vaak door lange tunnels. Toen merkten we dat tegenliggers verblind werden door onze de linker koplamp. Daar kom je achter op een vrijdag, in het weekend geen enkele garage open. Met onze Engelandervaring (links rijden) hebben we de koplamp deels afgeplakt en in Trondheim de lamp goed laten afstellen.

Kvamsøy

Staaferk Rollag

Rotstekeningen Alta

Tampere, naar Helsinki. Daar hebben we twee dagen op de camping gestaan om ook weer eens te wassen en goed te douchen. Daarna een prima parkeerplaats gevonden bij een strandje, op loopafstand van het centrum. Veel rondgelopen, genoten van de heerlijke winkelstraten, uiteraard gebouwen van Alvar Aalto bekeken. Die waren niet eens zo makkelijk te vinden. Dan zagen we weer een prachtig, indrukwekkend, modern gebouw, zou dat van Aalto zijn? Het moet hier toch ergens in de buurt zijn. Maar nee, toch van een andere Finse architect die we niet kenden.

St Petersburg

Toen naar het hoogtepunt van onze reis, St Petersburg (samen met IJsland). Ondanks de voorbereidingen in Nederland, hebben we toch twee uur aan de grens gestaan. Drie loketten en een stapel formulieren om in te vullen. Tot zichtbare ergernis van een van de

Finland

Vanuit Kirkenes de grens overgestoken naar Finland en redelijk snel doorgereden naar Helsinki. Finland rijdt heel anders dan Noorwegen en IJsland. Geen kronkelige bergwegen hier. Het landschap is veel vlakker, waardoor de wegen ook veel rechter zijn.

Veel mooie natuur gezien in Finland, we reden immers dwars door het merengebied. Maar we hebben steeds in een stad overnacht. De route ging van Rovaniemi, Kuusamo, Kajaani, Kuopio en

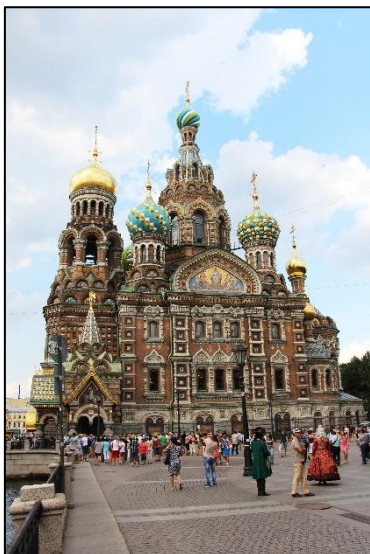
Vader en zoon, Tartu

loketjuffrouwen, hadden we die niet goed ingevuld (formulieren in het Russisch en moeizaam vertaald in het Engels). We kregen ook gestempelde formulieren terug om na een week het land weer te mogen verlaten.

Rijden op de bonkige weg naar St Petersburg was een ervaring! Een tweebaansweg, geasfalteerd, in slechte staat, met niet al te brede vluchtstroken die soms wel en soms niet geasfalteerd waren. Iedereen die zich keurig aan de snelheid houdt of iets harder rijdt, wordt geacht

Lange rijen voor de Hermitage

De Opstandingskerk van de verlosser

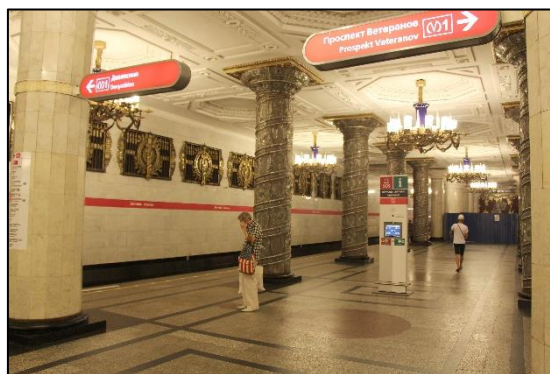
half op de weg, half op de vluchtstrook te rijden, zodat iedereen die veel harder rijdt, er zonder uitwijken langs kan. Met de TomTom hebben we snel onze weg naar de camping kunnen vinden, dwars door de spits en de opstoppingen in St Petersburg. Links en rechts passerend verkeer, maar dat kennen we ook wel uit Rome en dat soort steden. Er zijn wel stoplichten, maar iedereen zet zijn auto op de kruising, ook als er niet doorgereden kan worden, en zo rijd je van

het ene verkeersinfarct naar het andere. Na twee maanden rijden op heel rustige wegen was dat wel even wennen.

De campingbaas was heel blij dat we gekomen waren. Hij had er rekening mee gehouden dat we niet zouden komen vanwege de beschieting van het Nederlandse vliegtuig. Voor hem stond het vast dat Rusland hier schuldig aan was en daar schaamde hij zich voor. Om die reden gaf hij ons 30% korting op de campingprijs. Hij kwam oorspronkelijk uit Kiev en dacht erover om naar zijn zuster in de USA te verhuizen, die daar al 20 jaar woonde.

We zijn de volgende dagen steeds vroeg naar het centrum gegaan met de metro, om de stad te bekijken. Wat een stad! Er is zoveel te zien, dat je bijna niet weet waar je moet beginnen. Prachtige gebouwen en tuinen, de ene kerk nog mooier en rijker versierd dan de andere.

De Hermitage is overweldigend. Lange rijen voor de loketten, maar wij hadden onze kaarten al in Nederland via internet besteld, dus we konden zo doorlopen. Ondanks het warme weer hebben we lange dagen gemaakt om zoveel mogelijk te zien. Heel verrassend was Manifesta 10, een biënnale met moderne Europese kunst op verschillende locaties. Er is ook aandacht voor geweest op de Nederlandse televisie. De installatie van Eric van Lieshout trok veel aandacht (over de katten in de catacomben van de Hermitage).

Metro St Peterburg

Tombes van de Tsaren

Fiets in Riga

De meeste oude gebouwen in het centrum zijn opnieuw opgebouwd, in WOII is er veel plat gebombardeerd. Rond de oude stad een ring met Jugendstilgebouwen in een geheel eigen lokale stijl. Die hebben het oorlogsgeweld wel overleefd. Veel ontworpen door (even spieken in m'n boekje) Mikhail Eisenstein, de vader van de Russische filmmaker. Wat Jan meteen doet denken aan de Pantserkruiser Potemkin, en wat ons samen vervolgens doet denken aan de kruiser Aurora, afgemeerd in St Petersburg, waar vanaf met een losse flodder de bestorming van het Winterpaleis werd ingeluid en daarmee het begin van de Russische revolutie, wat we bij St Petersburg zijn vergeten te vermelden (zijn jullie er nog?). Daarna in drie dagen langs een mooie route via Liepāja, naar Kaunas en Vilnius (de kastelenroute, welgeteld één kasteel gezien uit de 18de eeuw, zoiets als Haarzuilen).

Kruiser Aurora

tage), veel mensen die naar zijn video's kwamen kijken en er werd veel om gelachen (Engels gesproken, af en toe wat Nederlands, Russisch ondertiteld). Het wás ook leuk. Overigens, véél mensen is heel betrekkelijk, er liepen misschien 50 mensen rond. Na de drukte in de Hermitage, was het hier heel rustig.

Verrassing

In Tallinn kwamen we tot onze grote verrassing Anna en Pauline tegen. Zij wisten dat we daar zouden zijn, alleen niet wanneer. Wij wisten van niets. Zij waren een half uur eerder op de City Camp aangekomen. Leuk en kort en krachtig.

De wegen in Estland zijn of heel slecht of heel goed, en in dat laatste geval staat er een bord bij: Betaald met Europees geld, dat wordt hier dus goed besteed! Tallinn heeft een alleraardigst historisch stadscentrum, waar je veel toeristen mee trekt (dat bleek). Tartu is wat dat betreft heel anders: een provinciestadje met een universiteit. Maar op zondag, is dat wat je zoekt? Gauw door naar Riga.

Jugendstil van Eisenstein

Liepāja, een provinciestadje, heeft wel mooi het grootste orgel ter wereld met 7.000 pijpen en 131 registers. Tenminste, dat zeggen ze zelf. Volgens Wikipedia was het orgel van Liepāja tot 1912 het grootste ter wereld, maar nu is dat al weer heel lang het orgel van de Dom van Passau uit 1928 met 17.794 pijpen en 233 registers (ter vergelijking: het orgel van de grote St Bavo in Haarlem uit 1738 heeft ongeveer 5.000 pijpen en 64 registers).

Toen we de kathedraal bezochten werd het orgel bespeeld: het klonk fantastisch, met trompetten en al!

Ondertussen valt het ons op dat het steeds vroeger donker wordt. Om half 9 gaan de straatlantaarns al aan.

In Vilnius veel regen en veel gelovigen. De kerken zitten behoorlijk vol en de mensen bidden of wachten op hun beurt voor de biecht.

Verder in Vilnius een onafhankelijke kunstenaarsrepubliek, Užupis, waarmee het ministerie van Buitenlandse Zaken van Litouwen diplomatieke betrekkingen heeft aangeknoopt. De grondwet hangt in diverse talen (geen Nederlands) op tableaux in een straatje en op 1 april wordt de dag van de onafhankelijkheid gevierd.

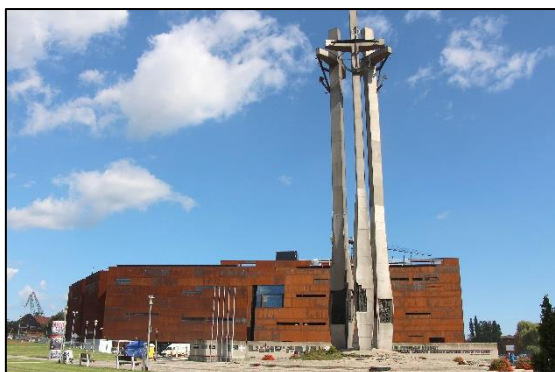
Gdansk

Via Polen naar huis. Dan moet je wel Rusland zien te omzeilen: Kaliningrad aan de ene kant, een Russische enclave aan de kust, en het moederland aan de andere kant. Dat is maar een smalle doorgang. Er is wel een redelijke weg, maar als je niet uitkijkt, zoals wij dus, raak je verzeild op onbegaanbare bospaden, van het ene gat in het andere, heel voorzichtig rijdend.

Je moet er niet aan denken dat hier een as breekt of zoiets, wat makkelijk kan: geen bereik met je telefoon, geen mens of woning te bekennen in de wijde omtrek, feitelijk volkomen onbereikbaar. Jan weet dan verrukkelijke vergezichten van

Gdansk

Solidarność

Vrijstaat Užupis

Nog een kerk, met nep malachiet

bewoonde wereld, menselijke beschaving en vooral asfaltwegen te schetsen, die we uiteindelijk ook bereiken.

Na bijna vier maanden reizen, moet een stad heel wat hebben om nog onze aandacht te vangen. Gdansk is zo'n stad: Amsterdamse grachtenpanden, niet aan grachten, maar gewoon aan straten. En Solidarność. Er staat een groot monument in staal door de arbeiders van de Leninwerf zelf gemaakt. Daarnaast is nu ook het indrukwekkende Europese Centrum van de Solidariteit, een museum, gebouwd uit cortenstaal. Het moest de volgende dag officieel geopend worden, wat ook wel zal hebben plaatsgevonden, maar er moest nog veel aan gebeuren want het was overduidelijk nog niet af.

Thuisreis

Het plan was om nog een dag in Lübeck te blijven, want Jan wilde nog even wat opzoeken in het *Stadtarchiv*, maar dat verblijf is wat langer uitgevallen. De koppeling van de camper ging kapot toen we 's avonds Lübeck binnenreden.

We hadden al eerder wat gerommel gehoord met de motor in z'n vrij, maar van Gdansk naar Lübeck ging zonder problemen. Echter zodra we de snelweg afdraaiden, ging het mis. Met veel moeite en heen en weer schakelen hebben we de laatste 10 km in Lübeck gereden, met een gangetje van 20 km per uur. We konden maar net de parkeerplaats halen, waar we op de heenreis ook gestaan hadden.

De volgende ochtend de ANWB gebeld, weggesleept door de ADAC, twee dagen in een hotel en flink wat euri lichter, konden we uiteindelijk naar huis. De camper is weer leeg en schoon, alles gewassen en opgeruimd, klaar voor onze volgende trip door Oost-Europa.

Nog even wat bladvulling... Met de klok mee: Aalborg, IJsland, St Petersburg, Rollag

